

Gospoda moja! Ko bi bil zmagalec grofa Taaffea sari prijet za državno krimilo, ko bi bil on postal predsednik, ali ako bi bil v novi kabinet pozval tudi dva konservativna parlamentnika, kakor so storili Poljaki in Nemci, cesar jim ne zamerim, imeli bi se mi Jugoslovani manj spodkati nad koalicijo. To pa se ravno ni zgodilo. Grof Hohenwartih ni postal ministarski predsednik. Zakaj? Tega ne budem preiskoval. Od konservativne stranke ni prišel noben parlamentnik v kabinet, na Jugoslovane pa se se celo mislilo ni. Zato smo dobili izrecno nemško-liberalno vlado, ministerstvo Plener, imenovano Württemberg (Tako je!), drugo izdanie ministarstva Lasser, imenovano Auersperg. Ugovori večnih konservativnih listov ne veljajo tu niti. Grof Falkenhayn je gotovo dobrohoten star gospod (Zivahnost) in gotovo konservativni mož, ali po mojem mnenju je bil v tem kabinetu samo konservativni epiphilus ornatus (Vesela zivahnost), ministarski Ulysses, nasprotno pa se bode grof Schönborn nove situacije kmalu tako privabil [Klici: Da! Da!], kakor znata na primer konservativni "Vaterland" in konservativni "Grazer Volksblatt" proslavljal z "Neue Freie Presse" sedanjo koalicijo ter hvaliti kot nekak non plus ultra politične modrosti. Ostanek pa je v sedanjem kabinetu, in ta je glavni delež, odločno nemško-liberalen in gospod pl. Plener njegova duževna glava. Gosp. pl. Plener pa je že za se program, on je liberalno Manchesterstvo in bojevnik proti Slovanstvu. V dokaz prvega je nam borza in židovsko časopisje, za drugo pa novi vladni program. To je vladalo veselje na borzi! "N. Fr. Presse" je pisala: "Imenovanje gospoda pl. Plenerja je bilo znamenje nikdar pričakovane kurzne povzdiga". Radostno so razglasili židovski listi, da se bode novi finančni minister skoraj pojavit na borzi z novim izposojilom 39 ali 100 milijonov. Jas menim videti znamenja, da stojimo zopet pred začetkom narodno gospodarske povzdige, kakor smo že doživeli pod mestnim ministarstvom in Lasserm, imenovanim Auersperg. Poraz seveda tudi ne bode izostal. Pri tej priliki moram omeniti, kako zelo občutljiv, da se tako malo ozira na razlaganje spostovanega kolega Schlesingerja (Zivahnost). Večer je dokazal po pičice, kakšna nesreča nam preti, ako se sprejme izplačevanje v zlatu. Haec autem initia sunt dolorum".

Program, ki ga je razvila vlada, je prav Plener-Wurmbbrandov. Ljudstvu ni prijazen, Slovancem pa gotovo sovražen [Izvrstno!]. Ze iz njene kratkega obpisa nameravane volilne reforme se razvidi, da se namerava milijone državljanov, ki sedaj nimajo političnih pravic, združiti v jedno skupino, druge skupine zapustiti pri življenju. Ali ravno ta sistem skupin se je svoječasno izmisil in izvedel proti nam Slovancem [Tako je!].

Nova volilna reforma, ako pride kedaj k življenju, bude tako, da bude prikladna za nemške liberalce [Tako je!], zato se mi Jugoslovani ne moremo pridružiti tej koaliciji, da ne budemokrati tega, kar bude prislo. Vlada zahteva v svojem programu od svojih zaveznikov, naj puste vsa važnejša politična vprašanja. To domnevanje se lahko usili ravnikar nasičenim [Tako je!] ne pa še stradajočim. Italijani na primer in nemški liberalci so lahko popolnoma zadovoljni, ker imajo korist od tega, da se njih sedanja politična posest razglaši za nedotakljivo in da stoe njih prejšnji nasprotniki, ki so zdaj njihovi zavezni prijatelji, njim v bran.

Tem braniteljem se torej pripoveduje, naj puste v miru vsa važnejša politična vprašanja. Usiljuje se jih takoreč piskav mir; pozabili naj bi za nekaj časa na programe, zahteve in želje volilcev svojih. Taki politični postni zapovedi in taki parlamentarni zapornici se mi Jugoslovani ne moremo udati nikdar (Priznanje). Zahteva, naj mirojejo večja politična vprašanja, je v prvi vrsti le nemškim liberalcem na korist. [Poslanec dr. Vašat: In Poljakom!] Pustimo zdaj Poljake v miru. [Veselost]. Nemški liberalci pridobave na času, in čas dobljen, vse dobljen. Ti gospodje so se sele vseledi v državno sedlo, hočejo se uriti v jahanji, za to pa je treba časa, in ako jim ga koaliranci puste, bude se videlo, kako bo nemško-liberalna stranka ta čas mnogo previdnejše izkoristila, nego preje, da si utrdi svoje stališče. Kadar bodo liberalci dovolj oborženi, pokazali se bodo v svoji pravi podobi, ter priteli odkrit boj ne samo proti Nenemcem in proti Slovancem, ampak tudi proti katoliški cerkvi. V tem oziru se ne smemo udati nikakim iluzijam.

Bližajočo nevihto naznanja v ostalem izgovoren, popolnoma nenavaden molk vladnega programa o najvažnejšem vprašanju naše države, o vprašanju narodne jednakopravnosti. O tem ni niti besedice v vladnem programu. O tem desavouira slovesno sedanja vlada in odkrito celo prestolni govor Nj-Velicanstva cesarja, v katerem se z dobrohotnostjo spominja narodne jednakopravnosti.

Dne 23. novembra vprašal sem začuden: Zakaj se je to izpustilo? Odgovorilo se mi je sledete: V začetku je bil jen odstavek o narodni jednakopravnosti v vladnem programu, ta odstavek pa se je na pritisek ministra nosstranjih del države. [Cujte! Cujte!] Možno je, da se bode temu ugovarjalo, zato pripomnem takoj, da sem izvedel to notico po posredovanju odličnega člena češkega veleposlana. Ta odstavek se je toraj držal ali sploh

popolnoma izgubil, in to je prav značilno za celo situacijo, v kakoršni smo zdaj.

Mi Slovani imamo toraj pravico, sklepati in misliti, da se vidi tej vladu važno vprašanje o narodni jednakopravnosti že rešeno, seveda v zmislu gospoda pl. Plenerja in grofa Wurmbarda, znanega predlagalca nemškega državnega jezika. Kakoršna je ta rešitev, o tem sem našel prav interesantan komentar v "Grazer Tagesspost", ter ob jednem pripomnim, da je to journal grofa Wurmbarda. [Smej in ugovarjanje]. Ali vendar je tako! Tu je — in prosim za dovoljenje, da snem prečital dotično mesto — v stevilki z dne 29. novembra 1893. tikajoče se izjave Jugoslovanov [Čita]:

"Gospodom Jugoslovom ni nič do jednakopravnosti, ampak do zatiranja Nemcev. [Zmeh.] Nobenemu Jugoslovu, nobenemu avstrijskemu Slovanu v obči se ni treba biti za jednakopravnost [Ugovor in zmeh], ker avstrijsko Slovanstvo jo ima že davno. [Ugovor]. Davolila se jih je v državnih zakonih in mnogoleta praksa jih je odstopila dozvole, ki daleč presegajo meje pravice. [Zmeh.] V kolikor Slovan zahteva, kar mu gre po zakonu in pravici, se ne sme nič več pritoževati. Nemci žrtvujejo mnogo s tem, da dovolijo politiko miru in imajo popolno pravico zahtevati odskodnino za neizrekljivo škodo, katero jim je provzročil nesrečni sistem grofa Taaffea. Bilo bi samo pravljeno, ako bi jo dosegli".

S tem se vendar pravi, da bi mi Slovenci izgubili pod novo vlado še ono malo drobnič, katere smo si pod grofom Taaffeom trudapolo dovolj priborili, da ne rečem priberačili.

Daleč smo prišli Jugoslovani pod doseganjem vodstvom, tako ne more in ne sme dalje iti. Dogodki, katere je provzročil naš vodnik, potisnili so nas do leta 1878. nazaj; izročeni smo zopet nam iz principa nasprotnemu nemško-liberalnemu vladarstvu. [Tako je!] Z veliko zaupnostjo smo sledili svojemu voditelju vsaj v začetku in sicer z ozirom na njegove neovrgljive velike zasluge za konserativno in narodno stvar v letih sedemdesetih. Kmalu pa se je ta zaupnost umaknila rastoti nezaupnosti in sedaj je popolnoma izginila. Pokazal se je nam kot lažljivi Mojzes. [Zivahnost]. Pritakovali smo, da nas bode popeljal v obljudljeno deželo jednakopravnosti, mesto tega pa nas je vodil 14 let po Taaffeovi pustevi, [Izvrstno!] poini obljud in neglede na izstale spomine.

Konečno je nas pripeljal nazaj v Egipt, to se pravi k nemško-liberalni vladni. Res, da so tam znani lonce mese, [Zivahnost], ali okrog teh egiptovskih loncev mesa se stiskajo naši narodni nasprotniki tako, da mi niti blizu ne moremo. [Zivahnost]. Prisel je torej trenutek, ko se je reklo ločiti, in mi smo se poslovili od njega.

Kar je za nas dobriga storil, to priznavam odkrito, da nam bode ostalo v hvaljene spominu, ali o spremljavanju se sedaj ne da več govoriti.

Z izstopom iz kluba nemških konserativcev se ni nič izpremenil naš narodno-konservativni program, izpremenili smo samo svoje takšno postopanje in ravnanje. Začo ostanemo, kar se tiče konservativnega dela našega programa, se dalje somišljeniki nemških konserativcev in kadar bode treba, tudi njihovi zavezni, samo v klubu, v koaliciji ne moremo ostati, ker mislimo, da je taka zveza z liberalizmom škodljiva in pogubna za konservativno stvar. Kaj naj si misli katoliško ljudstvo, ako se njegovi poslanci bjejo zunaj z liberalci na življenje in smrt, tu v parlamentu pa si podajo roke in sklepajo mir.

Katoliško ljudstvo bi bilo po našem mnenju zmesano, ako vidi, kako njihovi zastopniki na jedni strani navdušeno govore na katoliškem shodu, sklepajo najboljše resolucije za papeža, cerkev, krščansko vzgojo in solo, za krščansko socijalno reformo, na drugi strani pa provzročijo tu v parlamentu koalicijo ter isto še dalje podpirajo tako, da liberalizem potegne na-se vladu in gospodstvo v državi.

Tako postopanje mora mnogo škodovati konservativni stvari pri ljudstvu, v največjo škodo za katoliško družbo in katoliško cerkev. Svarč vzelim imamo v prvi bližini pred seboj.

Ozrimo se tja v Marijino kraljestvo, na Ogersko. Tam stopajo zdaj katoliki na noge, ali prepozno. Tam je liberalizem preplavljal vsled njihovega molka ter storil jeden korak dalje, da razkrstljani družbo s civilnim zakonom. Prav res! Jednaka osoda čaka tudi nas, ako ne stopimo pravočasno na noge ter se ohrabrimo. Tega ne pravim jaz, ampak jeden najzvrstnejših ogerskih škofov, kardinal Schlach.

Katoliški Jugoslovani nečemo biti kriv take nesreče, zato si odberemo drugo pot, ki je za nas tudi najbolj naravna: jugoslovansko združenje v zvezi s slovensko koalicijo, kakoršna je ravnikor dogovorljena. [Priznanje]

V tem položaju ostanemo, dokler se stvari v koaliciji ne razvijajo, kakor se morajo razviti. Konservativci bodo moralni sami hoditi ali voziti se. [Zivahnost]. Ako se to zgoditi, spoznali bodo tudi Poljaki svojo katoliško nalogo in dolžnost, in potem se stečeta IV. liberalne avstrijske ere ter nastopi čas drugega železnega obroča.

Do tedaj pa budem Jugoslovani zvesti svojemu programu in zvesti svojim volilcem, toliko odločneje branili tu njih pravice, zah-

leve in želje, po najboljši vednosti in vesti, za Boga, cesarja in domovino. Živahnost priznavanje.

Ponatis iz "St. Nar."

Iz Ljubljane. (Izv. dop.) Jedva je upravno sodišče razsodilo, da se smejo v Ljubljani napravili sami slovenski ulični napiši, že se době nekateri, ki mislijo, da z ozirom na Nemce ne kaže napravljati samo slovenskih napisov. Nam se pač taki oziri zde popolnoma neumestni. Nemci niso bili vajeni se mnogo ozirati na Slovence, dokler so sami bili v večini v mestnem zboru. Vsaj je bilo dokaj brezozirno, da se v po večini prebivalstva slovenskem mestu, ki je ob jednem glavno mestu slovenske dežele, napravili ulične napis z nemščino na prvem mestu. Sedaj bi se le naredili smešne, ko bi sedanje dvojezične napisile še nadalje trpel po mestnih voglih. Nemci bi iz tega izvajali dokaz za potrebo nemščine v Ljubljani, če, da slovenski mestni zastopan prihvata to potrebo, ker ne izvrši svojega sklepa. Da bi Nemci v Celju, Čelovcu in Mariboru napravili dvojezične napisile, ako jih v Ljubljani pustimo, na to se misliti ni. (Prihodnjie priobčimo tej zadevi večji članek, ki nam je došel iz Ljubljane Ur.)

Mestnemu zboru ljubljanskemu se ne more zameriti, da je to stvar dognal do zadnje instance, če tudi gledé na utemeljevanje razsodbe izid ni povsem ugoden. Stvar bi se bila nekako dognala, ker je tudi v Pragi prišla v tir. Nemci pa sedaj vsaj vedo, da se Slovenci ne damo od njih strahovati, da smo pripravljeni za pravico poganjati se do poslednje instance.

V soboto popoldne je imelo "Slovensko Društvo" v Čitalnici svoj občni zbor. Zborovanje je vodil predsednik, beležnik g. Gogola. V svojem nagovoru je naglašal, da minolo leto društvo ni razvilo posebne živulne dejavnosti. Pri mestnih volitvah ni bilo potreba posebne dejavnosti, ker se nasprotna stranka ni udeležila volitev. Na Notranjskem so pa somišljeniki s svojim delovanjem priznali kandidatu "Slov. Društva" do zmage pri deželnozborški volitvi. Društvo tudi na deželi polagoma dobiva uspev, kar kaže baš notranjsku volitev in pa gibanje zoper grofa Hohenwartha na Gorenjskem.

Tajnik gospod dr. Triller je omenjal, da minolo leto društvo ni tako sklicavalo shodov, kakor nasprotno politično društvo, ker ni hotelo izzivati. Društvo pa se je imelo boriti tudi v minolem letu proti tujim neprisotljivim in domaćim fanatikom. Društveno gledalo dobro napreduje. Tiskalo se je v bližu 3500 izvodih. 600 izvodov dobivajo društveniki. 1100 se jih prilaga "Slovenskemu Narodu" in 1800 ima posebnih naravnikov.

D. r. vitez Bleiweis je izrekel željo, da bi društvo začelo v novem letu razviti živulnjejo dejavnost po deželi, pa tudi po kmetih. V Ljubljani zlasti naj bi sklicavalo pogost shode, na katerih naj bi se ne razpravljala le politična, temveč tudi narodno-gospodarska, finančna in zdravstvena vprašanja.

Ko sta gospoda Gogola in Triller izjavila, da več ne prevzameta predsedništvo oziroma tajništva, ker je zlasti prvi naglašal, da je potrebno, da se za načelnika izbere kak aktiven politik, da bode društvo moglo prav razviti svoje delovanje, so bile volitve. Predsednikom se je izvolil g. dr. Ivan Tavčar, v odbor se se pa izvolili gg. dr. Karo vitez Bleiweis, Jos. Lavrenčič, dr. Kušar, Ivan Gogola, Lenčič, Fr. Trček iz Ljubljane, Jurij Kraigher iz Hrast, dr. Albin Poznik iz Novomešča in Viktor Globočnik iz Kranja.

Zeleti je pač, da bi pod novim odborom društvo razvilo živulnjejo dejavnost. Sedanji čas je tako kritičen, treba je, da prebudimo ves slovenski narod, da bode znal varovati svoje koristi. Pri nas na Kranjskem je tako nastala nekaka letargija. Nikdo se ne briga, kaj delajo narodni zastopniki na Dunaju. "Slov. Društvo" je poslednji čas začelo nekaj buditi kmete po Gorenjskem, kam da pelje tista politika, ki hoče, da bi naši poslanci z roko ob roki hodili na Dunaju, z nemškimi liberalci, ali od neke strani se pa na vse moči deluje, da se ohrani sedanja malomarnost. Sploh se pogreša mej kranjskim prebivalstvom se nekoga samostojnega misljenja in preudarka, ki je posebno potreben v takih časih, kakor so sedanji, ko so odnosaji tako zmešani, da je že težko ločiti prijatelja od sovražnika. Sploh se brez dela

ne more da oprijti. Slovenci bi morali posneti socijalne demokrate, ki neutrudljivo delajo za svoja načela in so baš vsled te delavnosti pridobili na milijone privržencev in se proti njim Nemci že katoliški centrum več uspešno se more ustavljam. Treba je sklicavati shode in ne se ustrašiti, če se morda jen nod ne obnese. Na shodi se morajo razpravljati razna vprašanja in posebno delati način, da se tudi prebivalstvo samo jame udeležati raznih razprav. Le tako je mogoče nadpriči, da se sam jame zanimati za juna vprašanja in tako se na pravijo tesnej vezi mej narodom in njegovimi voditelji.

Domače in razne novice.

Odlikovanje. — Nj. Veličanstvo podelilo je nadučelju v Solkanu gosp. Tomazu Jugu srebrnokriže s krono. Častitamo gospodu nadučelju na tem zasluženem odlikovanju, ki je v enem častno za ves stan.

"Kažip" po deželi goriški in gradiski se pridno tisk v tiskarni; upano, da v šestih tednih bo že v rokah sl. občinstva, ki ga željno prizade.

Ta knjiga bo menda prva enake vrste, v Slovencih. Čerkvena uprava bo še natančneje, pregleduje sestavljenega nego je v skofijskih izvedih. Vse osebje bo navedeno z vsemi naslovji in službami, z dnevnim rojstvom in posvečenjem. Pri vsaki duhovniji bo zaznamovana oddaljenost od Gorice in pri večini tudi oddaljenost od sosednih duhovnjikov.

Enako natančeno bo opisano šolstvo v deželi. Pri deželi bo letnica rojstva, začasne in stalne službe in plačna vrsta. Pri šolah letnica ustavljena, število učencev do 31. dec. 18. 3. Šolske oblastnije bodo vse naštete.

Tudi Arzava in dežela na upravo bo kolikor, zoče obširno in natančno opisana. — Vsi bodo notri zaznamovana društva, zavarovalnice, trgovci, obrtniki, itd.

Poleg tega bo veliko sestavkov za praktično uporabo, n. pr. o kolekovanju, o posti, brzojavu in postnji hraničniku, o novem denarju v primeru s starim in z denarjem drugih držav, itd. itd.

Razvidno je že iz gornjih besed, kakor je kaže načrta boste tudi knjiga za vsakogar, ki količaj gleda iz ožih rodbinskih mej v svetu.

"Kažip" bo obširna knjiga, kakoršne — smelo trdimo — nima nobena dežela avstrijska. Tiste "Guidi" pa, katere usiljujejo tudi nam Slovencem, naj se pojdejo skrit pred "Kažipom".

Kdo zeli knjigo čim prej dobiti v roke po pošti, naj se oglaši in pridene 1 gld. — Sestavljanje te knjige stalo je velikega truda in je bilo v zvezi z mnogimi stroški; drugo leto bo dalo veliko lože, zato bo drugo leto morebiti tudi cena nekoliko niža. Naročenino vsprejema "Goriška tiskarna" A. Gabrešek.

Nekatera županstva nam niso še poslala poletkov za "Kažip". Časa je le še par činj: Prosimo zategadel imena gg. županov, podžupanov, starašin, tajnikov, obhodnikov in kje je obč. urad. — Ako so se zadnji čas pripelile kakе spremembe pri občinah, od katerih imamo že podatke, lepo prosimo, da nam jih sl. županstva blagovolje naznameti.

Enako prošnjo imamo do narodnih društev. Še 8 dnij je časa. V kolikor bo "Kažip" pomankljiv gled

Vsled takih odnošajev čaka slovenski narod na Goriškem v l. 1894. več jake poučnih presenečenj, ki zadenejo sicer posameznike prav hudo, a uničijo jih ne, ker niso osamljeni v trdem boju proti stoltnim tlačiteljem, marveč za njimi stojé vsi, kar slovensko misli in čuti. Namesto svojega neplenenitega namena pa doseže ta najnovejša „Legă Nazionale“ v c. kr. senci, blagoslovljena od „svete lige“, da žaljena slovenska zavest vsplamti v slehernem slovenskem sreču — in potem nastopi dan zasuženega plačila.

Občni zbor „Goriškega Sokola“ bo jutri, na praznik sv. Treh Kraljev, ob 4. popoldne v društveni dvorani. Društvo je za slovenski živelj v goriškem mestu velike važnosti. Zato bi bilo prav, da bi bila udeležba — kakor pri veselicah — tudi pri tem zborovanju prav velika.

Občni zbor „Goriške Čitalnice“ vršil se je v sredo zvečer; udeležba ni bila mnogoštevilna, a ipak zadostna. Predsednik prof. A. Šantel je v svojem govoru omenjal razne neugodne razmere, ki so društvo ovirale v uspešnejšem in živahnejšem delovanju. Tajnik pa je obširno poročal o odborovem delovanju v preteklem letu. — Na to je poročal društveni denarničar o denarnem prometu v preteklem letu, o proračunu za l. 1894. in o društveni bilanci.

Čitalnica je imela dohodkov 1624 gld. 06 kr. in stroškov 1602 gld. 25 kr., tako da je preostanka 21 gld. 81 kr. — Bilanca kaže 1394 gld. 50 kr. aktiv in 633 gld. pasiv. — Proračun za prihodnje leto kaže 1679 gld. dohodkov in 1672 gld. stroškov. — Račun se sprejme soglasno na znanje. — Na predlog g. dr. Rojca zahvali zbor soglasno odstopajoči odbor na marljivem delovanju v korist društva in v čast slovenskega življa v Goriči. —

Ker dosedanji predsednik g. prof. A. Šantel ni hotel na nikak način več prevzeti predsedniške butare na svoje rame, bil je soglasno izvoljen g. cesarski svetovalec Fran Vodopivec, za denarničarja pa je bil zopel potren g. B. Poniz. — V odbor so bili izvoljeni v vsestranskem sporazunaljenju gg. prof. A. Šantel, dr. Fr. Kos, Fr. Sivec, E. Klavžar, Lud. Premrou, prof. Bežek in Iv. Mercina; namestnika Fr. Blažon in Mir. Premrou. — Odbor je prav dobro sestavljen in lahko smo zadovoljni, da stojē Čitalnici na čelu ti gospodje. Dal Bog, da bi se jim posrečilo, spraviti v Čit. več življenja nego ga je bilo zadnja leta.

Srednje sole. — Tržaški „Matino“ je priobčil v ponedeljek sledeti članek. —

Nekoliko pritožb o srednjih šolah na Primorskem.

Od mnogih strani dohajajo pritožbe o nekej preiranji strogosti, ki se je uvedla v srednjih šolah v didaktičnem oziru. Ne govorim, da dijaki bi bili preobloženi z delom, ampak da se od njih terjajo stvari, ki presegajo njihove moći, in sicer z brezmejno pedanterijo in vkljub mnogoštevilnim naredbam ministerstva, ki so vendar gledē poduka zelo liberalne.

Brezštevilni so slabi redi, ki so skoraj izključno nasledek novega načina pri izpravšanju; ne pusti se namreč dijakom: toliko časa, da bi pomisli, in učitelj jim ne sme niti besedice pomagati. Vprašanja se jim dajojo nenadoma; ako dijak odgovori, je prav, ako ne, se da isto vprašanje drugemu in prejšnji se mora vseti s svojo lepo „dvojko“, ki se potem zapiše v mesečni katalog. Tako so dijaki v vednem strahu in nikdar gotovi svoje stvari, tudi tedaj, ko so pripravljeni.

Ta strogost pa pričipi, do vrhunca, kakor slišimo, pri nemščini.

Pozvedovali smo o verjetnih razlogih teh nenačavnih razmer v naših srednjih šolah in zatrjevalo se nam je enočasno, da to prihaja izključno od nekega novega sistema, ki ga je vpeljal ne samo v Trstu, ampak na celotnem Primorskem novi deželni šolski nadzornik Dr. Leschanofsky. On je gotovo prepričan, da dela prav tako, ali vspeh je ravno nasproten.

Pripovedujejo nam od različnih strani, da profesorji nemajo pri podučevanju nič prrosti več, da jim je odvzet vsak oseben vpliv, da morajo podučevati vsi po njegovem kopiju in da način podučevanja, kakor jim ga predpisuje nadzornik, ni v temeljeni ni v pedagogiki, ni v ministrskih naredbah.

Tako se učitelji sami ne čutijo več govore svoje stvari in tako ponehajo pri njih tako tekmovanje in osebna iniciativa.

Pravijo nam, da najboljši in najoddločnični profesorji se skušajo oprostiti tega sistema ali vsi nemajo dovolj poguma. Nekteri ravatelji so se vpirali tem novotarijam, ali nekaterim se je zljubilo iti se dalje v smislu svojega predstojnika in tako v nekaterih šolah ne vedo kaj bi začeli; učencem se več ne ljubi učiti in profesorjem ne več podučevati. Vobče obžalujejo pretirano-pedanterijo, ki se briga bolj za zunajnost, kakor za notranjost in je vzrok, da mladenči počnejo mehanično misliti, da zgubljajo samosvest in da se ne morejo iz lastne moći do ničesar vspeti.

Bilo bi absolutno potrebno, da se ta stvar razjasni in da bi se uvedlo v omenjene sole spet nekaj reda in logike.“

Tako piše italijanski list, ki se tiska blizu rumene hišce v Trstu. Nam so take in jenake pritožbe dohajale že več časa. Že lansko leto smo tožili o pretirani strogosti na goriški gimnaziji, kjer pada v zadnjem času po 25% vseh dijakov, kolikor jih ne pada na nobenej drugoj srednji soli v Avstriji. Če pomislimo, da se morajo pri nas dijaki boriti s težavo tujega učenega jezika, se nam pretirana strogost v vseh predmetih zdi nenaravnina, a popolnem nerazumljiva v — nemščini. Zatrjuje se nam, da se od naših dijakov v nekaterih razredih zahteva bolj natančno znanje nemške literature, nego na popolnem nemških zavodih. Izvršne nemške čitanke že ne zadostujejo več mladim učiteljem nemščine; zato morajo te „zatelebane kmečke butice“ mučiti se z narekovanjem nepotrebnih slovstvenih podrobnosti. Vsled teh neopravičenih pretirnostej tako slabí uspehi!! A zdi se nam, da niso na tem toliko krivi dotični učitelji, ki imajo gojivo najboljšo voljo, kolikor oni odločilni faktorji, ki dajajo take skrivne ukaze, ki se pa nikakor ne ujemajo z ministerjalnimi naredbami, kakor trdi „Matino“. Skrajni čas bi že bil, da se te nezdruge razmere prednugajo!..

Radiodarni doneski. Za „Slogin“ zavode je došlo v zadnjih osmih dneh: Županija Renče 10 gld. — Županija Dornberg 15. gld. — Č. g. Alfonz Poljsak pri Sv. Tomazu 3 gld. — Rodoljubi lokavško-dololitiski v gostilni g. Franca Volka 3 gld. 35 kr. — V veseli družbi g. Simona Hrasta nabral na novo leto g. J. Šekli 2 gld. — Gosp. Matko Kante nadučit. v Sežani namesto voščil prijateljem in znancem za novo leto 2 gld. — Gosp. Jos. pl. Premerstein v Tolminu, preostanek neke posiljatve, 20 kr. — Preč. g. Gotard Pavletič župnik na Št. Viškigori, 4. gld. — Preč. g. Frančišek Kranjec, župnik v Breginju, letni donesek 5 gld. — Č. g. Jos. Strancar v Kamnji 1 krona mesto novoletnih voščil.

Č. g. Karol Čigon, vikar v Temnici, je poslal tudi letos 10 izlisov svoega molitvenika „Pridni učenec“ in „Pridna učenka“.

Županija Vogersko je postavila v proračun 30 krov, županija Št. Ferjan pa 50 krov. Čast nasim županstvom, ki takó dobro umojo položaj Slovencev v goriškem mestu!

Za „Božičico“ so darovali: Gosp. Culot, e. k. m. šol nadzornik, 1 gld. Gospa Rojičeva 3 gld. Gospa Seppenhofer 2 gld. Gospod Iv. pl. Ilijavečić zopet 2 gld. in 8 parov nogovic. Gosp. Ant. Fon, klobučar, 2 kapi. Gosp. Jernej Kopač podaril 410 kosov med. peciva. Gosp. Iv. Trampuž, pek, 205 velikih kolačev. Gosp. Sim. Rutar na sv. Gori podaril 2 kroni deklamovalcu „Vrli Avstrijan“. Gosp. vikar Fr. Kodrič s Trnovega eno vrečo lešnikov. Gosp. Ant. Jeretič: 1 škatlj peres, 1 zvezek peresnikov, 6 škatljic, 4 torbe, 8 tablic. — Gosp. A. Kuštrin 1 škatlj peres, 50 gumijev, 12 črtal, 4 škatlj peresnikov, 50 knjižic, 25 bilježnic. —

Vstopine dne 17. decembra je došlo 67 gld. 32 kr.

Imenik darovateljev. za žensko podružnico sv. Cirila in Metoda. Usnja in podplatov so darovali gospodje: Gavdencij Tosi, Karol Casagrande, Hausner-Lokar, Alojzij Sealettari, Anton Drufovka, Ivan Drufa, Franc Jakil, Andrej Jakil, Franc Bensa, Franz Bizjak, Alojzij Culot.

Obleko so darovali: Gg. Josip Delpiero, Sebastijan Oblasciak, Pietro Tomasin, Gospa Ivana Kocjančič mnogo blaga in 2. gld. Gospa neimenovana dobrotnica 60 metrov blaga. Gospodična Gabrijela Doljak 12 rut. Gospodična Marija Dolinar 2 volneni rut. Učenke gospe Urbančič 24 p. zapestnic. Gospica Jelka Mercina 8 par. zapestnic in 2

p. nogovic. Gospa udova Komavec Lucija zašila 23 kosov obleke. Gospa Pavlina Kavčič zašila 6 kosov obleke. Gospodična Ana Ozana zašila 8 kosov obleke. Pletle nogovice so gospa Blažon, Seidl, Fajgel, Bizajl. Gospodične Zej darovale 6 par. nogovic in 1 krona. Gospodična Fabjani spleta 5 par. nogovic. Gosp. Stubelj 20 kr. Ena dobrotnica 1 krona. Prevziveni grof Franc Coronini daroval 5 gld. Gosp. Anton Jakončič 2 kroni Gosp. Franc Plöhl, profesor 1 gld. Neimenovan dobrotnik 10 gld. Gospod Jernej Kopač daroval 200 sladčic. —

Vse imenovane darovatelje iskreno zahvaljuje in jim priporoča slovensko mladino tudi za prihodnost v blagodružno podporo — Načelništvo ženske podružnice sv. C. in M.

V Gorici, dne 21 dec. 1983.

Popravek. — V letosnji „Vestnik VIII.“ str. 151, se je pri „Briski podružnici s sedežem v Biljanji“ urinila neljuba pomota v denarni vstopi za leto 1892., kjer se izkazuje 14 gld., ko je v resnici naša družba prejela 24 reci: štiri in dvajset goldinarjev, katere je doposal marljivi podružniki blagajnik velečastiti gospod Josip Vidmar, kapelan v Biljani. Za l. 1893. pa je isti gospod dne 25. novembra doposal trideset goldinarjev. — Zgornji popravek bodi v blagoholno vednost č. članom „Briske podružnice“.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

V Ljubljani, dne 29. decembra 1883.

Vabilo k rednemu obremenu zboru „Uranilnici in posojilnici v Cerknem, reg. zadruge z neomejeno zavezbo“, ki jo bude v nedeljo dne 21. prosinca l. l. ob 2. uri popoldan v prostorih g. Petra Jurman-a z naslednjim vsporedom: 1. Pozdrav načelnika; 2. Letno poročilo blagajnika; 3. Poročilo računskega pregledovalca; 4. Razdelitev čistega dobitka; 5. Razni nasveti.

K obilni udeležbi uljudno vabi

Odbor.

V Gorici je umrl danes bivši gimnazijski ravnatelj gosp. Fr. Schaffenhauer, zvest prijatelj šolske mladine v „Sloginu“ zavodil. Se za zadnjo božičnico je daroval svoj navadni donesek.

Pogreb bo jutri popoldne ob 2. uri.

Dostavili nam je se, da pokojnik je bil veliko let zvest član „Goriške Čitalnice“, ki mu ohrani hvaljezen spomin v svoji kroniki. N. v. m. počiva!

Nesreči. — Iz Št. Andreža: 3. t. m. vozilo je sedem voz iz Trsta. Burja je bila strašna. Na Čukšiu je vožiček Jožeta Piska treseč ob kamnem pri cesti takó močno, da je vozni odletel na drugo stran ceste in se močno poškodoval. Odnesli so ga v neko hišo, konj pa se je odtrgal in zbežal; ujeli so ga v Mirnu neposkodovanega.

Učeraj predpoldne je neka mati pustila 4-letno deklico samo pri ognju v kulinji. Deklico se je unela obleka in začela je na ves glas jokati. Ljudje so pritekli in rešili jo smrči, težko da okreva. — Mati, pazite na otroke!

Ball-Seldenstoffe von 45 kr. bis fl. 11.65 per Meter — sowie schwarzo, weisse und farbige Seidenstoffe von 45 kr. bis fl. 11.65 per Meter — glatt, gestreift, karriert, gemustert, Damaste etc. ca. 240 versh. Qual. und 2000 versh. Farben, Dessins etc. Porto- und zollfrei in die Wohnung an Private. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz. Selden-Fabrik G. Henneberg (k. u. k. Hoff), Zürich. (4)

Svečarna na par

Alojzija Bedarja

v Gorici, Semeniška ulica št. 24.

Odlkovana na raznih svetovnih razstavah, na valikanski razstavi l. 1888. pa z

zlatu svinčino

1. Ponuja častiti duhovščini in čast. cerkvenim oskrbovščinam svoje sveče in torče iz čistega garančiranega čebelnega voska, izdelane pod nadzorstvom prečastitega knezonadškofskoga ordinarijata goriškega; na vseh je pritisnjena tvorniška znamka, protokolovana v registru c. kr. oblastnije.

Cena znaša **gld. 2.50** za kilo s plačilom po enem letu ali pa s **3%** popusta pri takojšnjem plačilu. Naročila čez 4 kile posiljajo se prosto poštne in troški za zavajanje.

2. Velikonočna sveča tudi iz čistega voska, okrašena z plohorezbo, evcliam in pozlačenimi ornamenti, kar se dela vse v vosku.

3. Velikonočne sveče s slikami na olje in tudi okrašenimi z ornamenti v dozdevni slikarji.

4. Izdelujejo se tudi sveče in torče za razvijanje in pogrebne itd. namreč:

a) Sveče voščene I. sostava po avstrijskem načinu **gld. 2.20** kilo

b) Sveče voščene I. sostava po lombardskem in beneškem načinu **gld. 1.80** kilo.

Pogoji gornji.

5. Najljubje kadilo Lagrima Orientale **gld. 1.20** kilo.

6. Kadilo nižje vrste v zrnih **70** kr. kilo, kakor tudi storač in gumij Mirra.

Da so sveče iz pravega čistega čebelnega voska, garančuje se s 1000 gld.



Edina tovarna

„Caffè Vittoria“ v TRSTU.

Kava „Vittoria“ je edina svoje vrste, kaj rabi se sama, kar je njen posebnost, da je ni treba dodajati **kolonialne kave**!

Z mlekom je **čistina**. Ako je pa primeljano dvajsetino prave kave, postane **izberen**!

Kava „Vittoria“ se visoko cenii, kar je izredno zdravilna, okusna, krepljiva in ekonomična. — Iz enega

štokov pri hribe s kolonialno kavo, postane **200 es.**

št. 100 gld. — Za prvi hribe s kolonialno kavo, postane **100 gld.**

št. 100 gld. — Za prvi hribe s kolonialno kavo, postane **100 gld.**

št. 100 gld. — Za prvi hribe s kolonialno kavo, postane **100 gld.**

št. 100 gld. — Za prvi hribe s kolonialno kavo, postane **100 gld.**

št. 100 gld. — Za prvi hribe s kolonialno kavo, postane **100 gld.**

št. 100 gld. — Za prvi hribe s kolonialno kavo, postane **100 gld.**

št. 100 gld. — Za prvi hribe s kolonialno kavo, postane **100 gld.**

Knjigarna in prodajalnica papirja

J. Šallich v Gorici

priporoča ilustrovane in modne časopise in knjige vseh vrst. Dalje priroča vseh vrst pisalnih in šolskih potrebscev po najnižjih cenah.

Dr. Rose životni balzam

je nad 30 let znano, prebavljanje in slast pospešuječe in napenjanja odstranjujoče ter milo raztoplajoče domače sredstvo.



Velika stekl. 1 gld., mala 50 kr. po posti 20 kr. več Na vseh delih zavojnine je moja tu dodana, zakonito varovana varstvena znamka. Zaloge skoro v vseh le-karnah Avstro-Ogerske. Tam se tudi dobijo.

Praško domače zdravilo

To sredstvo pospešuje prav izhorno, kakor svedočijo mnoge skušnje, ubenje, zrnenje in ločenje ran ter poleg legabolečne, čistilja V škatleah po 35 kr. in 25 kr. Po posti 6 kr. ved Na vseh delih zavojnine je moja tu dodana za-konito varstvena znamka.



Glavna zaloge
B. FRAGNER PRAGA
št. 908, 204, Mala strana, lekarna „pri črnem orlu“
Poštna razpoložljivost vsak dan

Anton Potatzky
v Raštelju štv. 7 v Gorici
prodajalnica drobnega
in nürnbergškega blaga
na-drobno in na debelo.

Jedino
in najcenejše kupovališče.

Posebna zaloge
za kupovalec in razprodajalec na deželi,
za krošnjarje in emajnarje.

Največja zaloge
čevljarskih, krojaških, pisarskih, popo-tovalnih in kadilnih potrebscev.

Zimska obuvala.
Vozički in stoli na kolescih za otroke.
Strune za godala.

Posebnost: Semena za zelenjavno in trave.
Prosim dobro paziti na naslov:

Na sredi Raštelja štv. 7.

Svojo veliko zalogo
olja iz oliv
priporoča
Enrico qm. Carlo Gortan,
via Caserma 4, Trst [naspr. pivarni Pilsen]

Proti hripi

imenujejo vsi profesorji zdravilstva kot obvarujoče sredstvo

konjak.

Iz vina v svojih vinogradih distilovani konjak posilja v steklenicah po 3½ litra po počnem povzetju za 12 gld.

Jos. Kravagna,
vinogradnik in kuhar žganja

v Ptuju [Pettau]
Štajersko.

Spirčevalo.

Podpisani s tem potrjujemo, da nam je gospod France Broili, zvonar, zvonove naše farne cerkve sv. Petra, natančeno po ojstri pogodbi prelil. Tako, da je nas presenetil z delom, da smo več in boljše vlobili, kakor smo pričakovali; delo je takšno, da mojstra samo hvali.

Zvonovi imajo eiste, prijetne, milodonečne glasove in veliki zvon z mogočnim nizkim brenčanjem.

Priporočamo mojstra vsakemu županstvu in farnim predstojništvom

Zvonovi imajo naslednje glasove po glasbenih črkah B, c, d; s težo 4.500 kilogr.

V Št. Petru, 28. decembra 1893.

v imenu vsega prebivalstva

Jožef Merrie, denarničar, podžupan;
Valentin Černic, podžupan;
Ludvik Lacina, župnijski-cooperator.

Teodor Slabanja

srebrar V GORICI (Görz) ulica
Morelli 17

preporoča preč. duhovščini za napravo cerkevih, posod in orodij iz ristega srebra, alpaka in medenine kot: **monstrance**, **kelihov**, itd. itd. po najnižji ceni v najnovejših in lepih oblikah. Stare reči popravim ter jih v ognju posrebejam in pozlatim.

Da si zamorejo tudi meni preneseče cerke omisliti eazine cerkvene stvari, se bodo po želji precastih p. n. gospodov naravnikov prav ugodni plačilni pogoji stavili. Ilustrirani cenik franko.



Cena originalnih steklenic naravne vrste imene 70 kr.

„bele“ 1 — gld.

Ribje olje z železom.

To olje se priporoča posebno nervoznim in sibkim otrokom.

Ribje olje z železnim okisom.

Z njim se ozdravijo v kratkem prav go-tovo vse bolezni na kosteh, škrofoli, pomankanje krví in splošna obnemoglost.

Cena steklenici 70 kr.

Opomin. Olje, katero dobivam naravnost z Norveškega, predno ga nalivam v steklenice, vselej kemiški preiščem, da morem svojim odjemnikom garančirati pristnost in zdravilnost.

Elizir iz Kine in železa — Cristofolettijev najbolje sodečišči sredstvo z ribjim oljem, je najbolje proti pomankanju krví.

Cena steklenici 60 kr.

Priznano najboljši in najzdravejši

doložek bobovej kavi.



Priporočeno od zdravniških veljakov

ženam, otrokom, na želodcu bolnim itd.

Dobiva se povsod. *Sel. Kneipp*

½ kila 25 kr. (50 vinarjev)

Neogibno potrebna je za vsako gospodinjstvo in vsacega, ki pije kavo,

Kathreiner-jeva Kneipp-ova sladna kava

z okusom bobove kave.

VAŽNO ZA VSAKO GOSPODINJO IN MATER

Zdravje i blagostanje družine je največ v rokah žene in matere! Na nje se obrača tedaj prošnja za preizkušanje in upeljave „Kathreiner-jeve Kneipp-ove sladne kave“. Ta je **najboljši, edino in naravno zdravi** doložek bobovej kavi. Nijedna gospodinja ne sme nadalje prezirati tega vprašanja. Ono je velevažnega pomena za dobrostanje in za varčno gospodarstvo! V prvici se ponuja domači sad, resnično zdravstvena in družinska kava! Sama na sebi vže slastna, zdrava pa redivna, vzdrži „Kathreiner-jeva Kneipp-ova sladna kava“ kot doložek bobovi kavi svojo prijetno dišavo. Prične naj se s tretjino doložka in more se ga potem po okusu pomnožiti do polovice in še več! Kaka prihranitev tedaj nasproti vsem do sedaj vporabljenim surogatom, kateri so razven tega nevžitni, vrh vsega večinoma zdravju škodljivi i vsekakor le barvila. Da je tudi bobova kava, ako se jo cisto pije, „strup“ in da provzročuje želodčne in živčne bolezni, nagnjenost za mrtvud trosče se roke, to več vsaka gospodinja. S kakim veseljem mora biti sprejet doložek, kateri poleg omenjenih prednosti prepreči, tudi ob enem zdravju nevarne posledice bobove kave! Nezaslišani uspeh od kratke vpeljave je temu najbolji dokaz! „Kathreiner-jeva Kneipp-ova sladna kava“ se razven tega vsega sedaj tako izvrstno izdeluje, da odpade vsaka natančnejša priprava ter se dà kar z bobovo kavo skupaj zmesti in naliti, sploh na vsak do sedaj znani način pripravljati. Za bolne in šibke osebe, osobito pa za otroke, brezpogojno ni izvrstnejšega redivnega sredstva od sladne kave, katero se zmelje, 5 minut prekuha, povreje, ocedi in se jej slednjič pridene medu (ali sladkorja) in mleka. Vestna reč vsaki materi je, da to poskusi; ne ona, ne otroci ne bodo tega več opustili.

NB. Radi brezcenih ponaredb naj se paži pri vklipovanji na ime



Odpri, tehtano blago, ali pa v zavojih narejenih v prevaro, naj se brezpogojno zavrne.